

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ј. МИЛЕТИЋ

Народ

Сазив Босанског Сабора

Питање о државној правном положају Босне и Херцеговине није било решено пре рата а од почетка рата стање у тим покрајинама је потпуно неуставно и народ стење и пропада под ужасним војничким неодговорним режимом. И Сабор, и ако врло непотпун и слаб као представник народа, никако није ни сазиван за ове три године, а пошто Босна и Херцеговина једине у Аустро-Угарској немају својих представника у бечком и пештанској парламенту, то се никако није могао чути ни најслабији протест оних мученика унутра. Чак ни председништво Сабора, и ако увек одвише лојално, није смело подижи гласа, све док их нису на то натерали са стране.

Председник Југословенског Клуба у бечком парламенту, Др. Кошарец упутио је, по четком јула позив четворици чланова босанског Сабора да дођу у Беч, ради «важнога саветовања». Било је потребно дати ранији изјави Југословенског Клуба, да желе потпуно уједињење свих наших супародника у једну целину, што више снаге, те су позвани и представници Босанског Сабора да приме ту изјаву као своју. Шериф Арнаутовић и Сафетбег Башић нису се одзвали позиву; отишли су само потпредседници Сабора др. Д. Димитријић и Јово Сунарић. Непосредни циљ њиховог пута је питање сазива Босанског Сабора. У том их је питању помагао и Југословенски Клуб у Бечу. Још јуна клуб је поднео интерpellацију у парламенту захтевајући да се одмах сазове Босанско-херцеговачки Сабор; његовим посредством примио их је заједнички министар финансија Буријан, били су и у аудијенцији код цара; према »Тагепосту« од 8. јула, из Беча требали су да оду у Загреб да ступе у дојир са српско-хрватском коалицијом, »да се она

заузме код угарске владе за обновљање парламентарне делатности у Босни и Херцеговини и да ступи у овом циљу са појединим члановима угарске владе у додир. »Едност« од 8. јула такође се бави овом мисијом: »Према извештајима, које смо примили, постоји нада да рад на томе неће остати без успеха. Веда да су се Мађари противили реактивирању Сабора, нарочито заједнички министар финансија барон Буријан — Мађар, док су се други важнији фактори показали наклоњени овој намери. Тако постоји нада да се Босански Сабор опет сазове — реактивише. Али ипак су ови драги мађарски пријатељи нешто постигли на име то, да ће раду Босанског Сабора бити обележене уске границе. Сабор неће смети да се бави политичким питањима, него само питањима земаљске управе и административним стварима.«

Крајем јула хрватски посланик у пештанској парламенту Гвидо Хрњановић поднео је интерpellацију на угарског министра председника са захтевом да се, имајући у виду ужасно стање у Босни и Херцеговини, одмах сазове Сабор. Министар председник је одговорио: »Ја ћу се ограничити на ову кратку изјаву, да сматрам да је преварно да се меродавно изјасним о овом питању. И ако је и у самој мађарској штампи било жестоких напада на овај министров одговор, и ако је у страховитим, или истинитим сликама оцртано стање које влада у Босни и Херцеговини, ипак је парламенат са својим групама остао хладан према томе захтеву; »Хрватски Дневник« од 28. јула вели: »Мађарске странке различито се држе према интерpellацији посланика Хрњановића о Босни. Пучка странка под вођством графа Зичи, држи се резервисано, уставна Андрашијева

странка још није заузела становиште; Апољијева странка симпатично је расположена према интерpellацији; Каролијева странка одлучила је да помаже хрватску делегацију у томе питању. Једна ће депутација под бр. 10, ством графа Каролија и њеном министру председнику да тражи власништво устава у Босни.« другим речима, питање о сазиву Босанског Сабора биће у угарском парламенту негативно решено; али како је то у садашње време врло неизвестно, пустите се Каролиј да мало засени очи својим протестом. Тако Сабор неће бити сазван, а остали свет добиће утисак да се Мађарска „демократизује“.«

»Хрватски Дневник« од 29. јула јавља да су и Мусломани решили да пошљу из своје средине делегацију у монархију у циљу да информише меродавне специјално о приликама муслимана у Босни и Херцеговини.

ЗВЕЗДАЦЕ

Од пре неколико дана новац за Србију прима Обавештајни Биро а не Финансијска Делегација.

Гарантуа

ПОСЛЕ НЕУСПЕХА

Берн, 30. авг.

Према вестима из Беча аустријска највиша команда намерава да изврши потпуну изјаву у вишем официјарском корпу у штабу на италијанском фронту. Сви ће они бити одмах послати на фронт у Галицији, а са овог фронта један део ће се послати на Сочу.

Генерал Кевеш већ је при мио команду на италијанском фронту

О ФРОНТУ КОД РИГЕ

Лондон, 30. авг.

Пуковник Репингтон пише свако о војној ситуацији на фронту код Риге:

»Немачка војска никада неће моći да напредује у унутрашњост на фронту Риге. Да би наставили офанзиву на тој страни, Немци су припремили, да ослабе западни фронт а то би створило опасност, да пропаднуна овом фронту. Никада се Немци

неће смети да упусте у авантуру, да иду у руске степе и да зато напусте пределе каменог угља у северној Француској и у Белгији. Ја претпостављам да су ови напади заустропи мачке војске знаци њихове опште истрошено сти.

ФРАНЦУСКА КРИЗА

Париз, 3. авг.

На позив Г. Рибое сви партијски шефови дошли су у Париз. Данас ће бити састанак свих странака да се потпuno допуни министарство. Преседник Пленкаре дуго је говорио са г. Рибоом и А. братом Томом.

Рибо је поднео листу нових министара, за коју вели, да је примљена.

ГРЦИ У ЈАЊИНИ

Атина, 30. августа

Према једној депеши, која је стигла у Министарство унутрашњих дела, номарк г. Стаматопулос, секретар г. Крионаса, префект г. Кацонис и друге власти стигле су у Јањину. Први се вратио у Јањину потпоручник Метакса са једним малим одредом војске.

СРПСКИ ДОБРОВОЉЦИ

Марселиј, 21. авг.

Пре и колико дана изведена је у Марселију, једна мала али веома лепа српска војничка свечаност.

Шеф српске војне мисије у Француској, г. генерал Рашић у присуству многобројног свештеничарског корпу у штабу на италијанском фронту. Сви ће они бити одмах послати на фронт у Галицији, а са овог фронта један део ће се послати на Сочу.

Пружајући још једном доказ о српској и трајности, српска

рукописи се не враћају.

Огласи и белешке на плаћају се по погодби.

Редакције је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

је застава продејала бурно поздрављана, између звезданог стега велике асрпиче републике и француске тројбоке.

У осам стати пре подне доброволци су изашли из кафана Сен Шарл и ујутру се ка Префектура где су већ били стигли сви представници грађанских и војних власти у Марселију: г. генерал Дриј, командант XV области; његов заменик генерал Пило; генерал Пејар, џувернер Марселија, а са њима и њихови штабови: префект Шрамек, салентин Српског ордена Св. Саве; преседник Марселија, командант поморске базе, оштински одбор, скружни одбор, сви чланови конзулатског тела, много бројне делегације официра из марселијског гарнизона; и најзад једна млада српска девојка у народном оделу.

На средини пајаџије стајао је г. генерал Рашић, а поред њега амерички пуковник Елиј, заменик генерала Першига.

Трупе су се кретале булеваром Насионал, булеваром Поншан и булеваром Салватор.

Целим путем доброволци, чије је државе било потпuno ратничко, били су предмет најживљих израза симпатија.

Кад су стигли на пајаџију Префектуре, осуо се аплаус са свају страна и узвикивало се по неколико пута: Живела Србија! Живела Америка! Живела Савезница! Маријска музика свирала је једну за другом химну српску, америчку и Марселију.

Сјајне говоре држале су генерал Рашић, г. Ханковић, члан Југословенског Одбора и генерал Дриј.

Дејфиловане је у истини пратило српски утисак. Горе, преко плавог неба пловио је један величанствени дирижабл, који је још повећавао одушевљење.

Кад се свечаност завршила, трупе су се истим путем вратиле у касарну Сен Шарл, поиздавајући веома топло овацијама од становништва.

Државе као шпијуни

Српска влада објавила је документа, у којима је обележено да је шведска легација у Буенос Аиресу под видом својих званичних извештаја слала министарству спољних послова у Штокхолм телеграме немачког отправника послова у Буенос Аиресу. Ови су телеграми поштом слати у Берлин.

У њима су давана командантима сумарена обавештења о одласку лађа и упути за то оплијирања лађа. Било је препоручено да се потопе аргентинске лађе, али без икаквих трагова, да би се избегао

прекид односа са Аргентином.

Ова открића су изазвала дубоко узбуђење.

Лусбург, отправник послова у Буенос Аиресу телеграфисао је преко шведске легације, у марта 1917.: »Ова влада пустила је немачке и аустријске лађе, које су до данас биле под стражом. Због познатог ангажмана осећа се велика промена у јавном мишљењу, и влада ће у будуће допустити аргентинским лађама да плове само до Палма. Могло да се лађе са Ораном и Гацом, које се сада налазе у близини Бордоа, или пош-

теде или да се тако потопе да не остане никаквог трага.

Један је егз. од 3 јула ове године каже: »Сазијемо из поузданог извора, да је министар спољних послова, који није познат као англофил, у једној тајној седници Сената, изјавио, да ће Аргентина тај ажти од Бертина обећање да се више не потапају њене лађе, и да ће дипломатски односи бити прекинути, ако овај захтев буде одбијен. Препоручујем да се одбије, ако је потребно, да се тражи интервенција Шпаније.«

Други телеграми од 9 јула каже: »Не показујући никакву тенденцију за чињење концесија, одговор на ноту Аргентине одлажи се, док не добијете нове детаље. Вероватно ће се променити министарство. Што се тиче аргентинских лађа, препоручујем да их или натерате да промене пут или да их потопите без никаквих трагова.«

Позната је ствар, да Немачка после објаве рата није имала телеграфску везу са инострanstвом и молила је шведско министарство спољних послова, да њене извештаје достави њеним дипломатским агенцијама у инострству. У ону земљу, за коју су били адресовани ови извештаји, слало је шведско министарство спољних послова под својим потписом и преко својих легација немачке шифроване дешце. У мају 1915. енглески државни подсекретар за спољне послове говорио је о овој ствари са шведским послаником. Овај га је уверавао да никакав шифрован извештај неће моћи више да прође преко Шведске званичним путем. Енглеског посланика у Штокхолму уверавали су такође у августу 1915. да се ни једна ствар овакве врсте није до годила већ неколико месеци и да се у будуће неће више ни догађати.

»Лондон Обсервер« изјављује, да озбиљну компликацију изазивају ове вести, у којима су изнети докази о саучешњу шведском у немачком сумаренском рату. Дефинитиван суд не може се донети пре него што се озбиљно не простудирају званични документи и текстови дотичних телеграма. »Обсервер« изјављује, да су неутралне владе дужне да из садржине објављених телеграма извуку поуку, колико се може имати поискерена у немачка обећања и немачке концесије.

Посланик кога је Немачка Империја акредитовала у Буенос-Аиресу, за време док је уживао гостопримство Републике Аргентине, третира у ствари ову земљу као непријатељску земљу и у исто до- ба он је саучесник у убијању аргентинских поданика торпиљирањем аргентинских лађа, од стране немачких сумарена. Торпиљирање је извршено без никаквих трагова, да би се прикрио овај злочин.

КИНА У РАТУ

Лондон, 30. авг.

Према вестима из Тјенчина Кина је известила Енглеску, да и она прилази Лондонском Пакту против закључења каквог сепаратног мира.

Данас је Кина ратifikовала тај пакт.

СПОРАЗУМ И ПАПА

Лондон, 30. авг.

Тајс доје да ће одговор Споразума на Папину ногу бити исти као и Вилзонов.

Неће се формулсаги икаквак акт, већ ће Енглеска одговорити у име свих држава Споразума.

С друге стране сазнаје се, да ће Немачка предати свој одговор одмах после Савезника.

НЕРЕДИ У ЖЕНЕВИ

Женева, 30. августа

Социјалистичке демонстрације против скупоће протекле су мирно у свима швајцарским варошима осим Женеве. У Женеви се манифестација завршила јаким нередима, у којима је полиција, у више махова, морала да употреби силу. Пошто је она ухватила два стину личности, демонстранти су покушали да на јуриш заузму жандармеријску станицу. Кад су одбијени, нападачи су се упутили најпре хотел Ројал, у намери да га опљачкају, а затим према немачком конзулату, али је по лиција успела да их спреција. Укупно је ухапшено 70 лица.

ВЛАДА У АУСТРИЈИ

Цирих, 30. авг.

Аустријска бирократска влада дефинитивно је попуњена. Љиста министара, по »Вајер Цајтунгу« изледа овако: председник владе Сајдер, министар унутрашњих дела Тогенбург, просвете Цвиклински, железници Банхаус, правде

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Источна војска.—После једног низа успешних сукоба наше су трупе заузеле Проградац.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Угоистично од Запсквата непријатељ је извршио пренад на један наш истакнут положај и одвео неколико људи. Наше су трупе овај положај одмах повратиле. У току дана артиљерија је била активна источно од Ипра. Маја је јако ометала ваздушне операције; али кад год је време допуштало, и дању и ноћу, бацане су бомбе на непријатељске аеродроме. Три непријатељска авиона су оборена, а четири приморана да се спусте.

РУСКИ КОМИНИКЕ

На фронту Риге борба са истакнутим непријатељским елементима, на линији Буртнек—Сегеволт—Јеле. На више сектора наши елементи извршили су

Шајер, Грађевина Хоман, финансија Вимер, војни фелдмаршал Шап, првреде гроф Силва Тирика, трговине барон Ф. Визер.

Управа над Галицијом поверила је Твардевском, који је министар без портфеља као што је и Ходражевски члан вишег санитетског савета.

ПРЕД ОПАСНОШЋУ

Цирих, 30. авг.

Немачки листови припремају јавно изјављење, да сачека нове нападе на западном фронту и да очува хладнокрвност и поуздана.

»Фосише Цајтунг« пише: непријатељски напади могу нам првим ударцем отети овај или онај положај. Али нас не треба да ујасава губитак неких положаја, који се ће би могли одржати или који су постали бескорисни.«

Келнише Фолксајтунг је: »Ми смо у очи тешких тренутака. Поново треба очекивати догађаје са мушким смелошћу и одлучно.«

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Њујорк. — После дуге анкете америчка безбедност захтевала је, да се затворе многи чланови интернационалних радничких удружења, која Немачка издржава. Више хиљада килограма докумената нађена је у целој земљи, доказују, да је постојала огромна завера, која би имала да уништи жељу на западу и да упрости минерску индустрију, у циљу да се заустави даље продужење рата.

Стина. — У шуми, у Пентелици, појавио се пожар отприлике разног размера, који је уништио целу шуму и проширио се на околне шуме. До сада се цени, да је изгорело преко осамдесет хиљада јелових дрвета.

Берн. — Грим је дао оставку на положај члана управе швајцарске социјалистичке странке.

Њујорк. — Проноси се вест, да ће Немачка извршити пресију над Холандијом, да би осигуравала својим сумарним приступом у анверсом пристаниште.

офањиву, да заузму пољнице положаје. Један батаљон једне од наших дивизија отеће је непријатеља близу Мутеде и одбаци ће према СуРу, добивши заробљеника и запленивш 4 митраљеза. у области североисточно од Фридрихштата, непријатељ је узалуд покушавао да одбаци наша одељења. На осталом делу фронта ништа важније.

У пределу североисточно од села Крево наша артиљерија оборила је један непријатељски аероплан, који је пао близу села Микуљевчица. немачки авијатори разбили су се о земљу. Један непријатељски аероплан бацио је више бомба на болнице убивши једног бо-

лесног војника, ранивши 10 болесника, три болничара и једног дејчика.

Румунски фронт. — У пределу западно од Окне, румунски и наши елементи борили су се преко дана у недељу са непријатељским елементима за заузети неколико висови северо западно од села Слонику. На остваром делу фронта пушкаре и патролна активност. Источно од Плештица непријатељске извиднице биле су нарочито јаке активне.

Балтичко море. — У заливу Рига једна еска дрила наших контра-торпиљера у два маха је нападнута са 16 непријатељских аероплана, али су они дочекани концентрисаном ватром са контра-торпиљера и нису дошли ни до каквог резултата. 40 бомба бачено је близу улаза у залив Риге.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

На сектору између Дњестра и долине Тротуса икада пешадијска акција, само артиљеријско бомбардовање и местично пушкарење. На сектору између реке Дофтане и Сланка јако артиљеријско бомбардовање и довољне борбе за заузимање неких висови. Ми смо заузели Дипо Гемлу и неке оближње висове.

Између Варнице и брега Струје непријатељ је покушао у три маха да се приближи румунским положајима, али је одбијен. На Серету и на Дунаву мирно.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПЕТРОГРАД

Геренски је изјавио америчким новинарима, да је Московска Конференција потпуно удаљила сваку мисао о сепаратном миру. Све странке једнодушно су сложне у изјавама, да се рат мора наставити до победе.

ПАРИЗ. — „Хавасова Агенција“ јавља из Штокхолма, да су делегати из Србије за Штокхолмску конференцију добили одобрење да пређу преко Аустрије и Немачке, под уговором, да их прати један полицијски агент. Делегати су Лапчевић и Кацлеровић.

ЛОНДОН. — Савезничка социјалистичка конференција, како је дефинитивно утврђено, састављена је 7. септембра. На њој ће се саветовати, да ли да се конференција у Штокхолму одмах сазове и под којим условима.

БЕРН. — У Прагу су по нова забиљка врло тешки нереди. Овом приликом нереди имају карактер често политички.

ЦИРИХ. — „Фолкштиме“ из Манхјама јавља, да ће аустријска социјалистичка странка дождати конгрес у Бечу 15. септембра. На конгресу ће се саслушати извештај управе о унутрашњој ситуацији у страници и о политичкој активности социјалистичких посланика.

ВАШИНГТОН. — У једној посланици генералима и војницима,

који полазе у Францу-ску, Вилзон каже: »Очи целог света су упрте у вас. Ви сте војници слободе. Наш идеал додаће нову лаворику на амерички грб.«

АТИНА. — Један телеграм телеграфије безжица уверава, да су Аустријанци изгубили на Сочи 125.000 војника и 3.500 официра.

АТИНА. — Скупштина је поново почине рад. Већије ће се вратити у понедељак.

ПАРИЗ. — «Матен» јавља из Лондона: Хендсон је изјавио: »Због велике разлике у мишљењу, које су се показале на савезничкој социјалистичкој конференцији, била ће међународна конференција на самоштетна већ би она значила пропаст.«

МАДРИД. — Маркиз Лемо демантује вест, да је Алфоњ XIII иницијатор конференције неутралних. Краљ не зна за ову конференцију и нико га о њој није известио.

ПАРИЗ. — Из Женеве јављају „Матен“: Аустријска војна полиција ухвашла је у Карпатима на североистоку једну разбојничку чету од 300 људи, војнички организовану и највећим делом састављену од војних бегунаца. Ова чета терорисала је становнике, краља и плачкала. Морала се водити права борба да се она саглада.

ПАРИЗ. — Последње недеље држали су више конференција г. г. Клемантел, Бонар Ло, Лорд Роберт Цецил, Сер Алберт Стенли и Лорд Дерби. Закључени су споразуми између француске и енглеске владе за заједничку куповину потребног материјала.

Друге конференције о политичкој сарадњи двеју земља држали су г. г. Клемантел, Сер Јозеф Мекли, Лучер и де Монзи.

ЦИРИХ. — Према бечком Цајту, на једном збору чешки социјалисти у Брину, изјавио је председник Рајхсрата Тузар, да је он противан свакој анексији и да он тражи мир.

РИМ. — Идеја Националес има депешу из Берна, да је Јубљана претворена у један огроман логор, где се врши велика концентрација трупа.

МАЛІ ОГЛАСИ

Фирма Мосер и Комп. у улици Банк, близу Солунске Банје, врши све банкарске послове, емисију чекова, наредбу за исплату и т. д.

Да би се олакшао војницима, фирмама је отворила најочито одељење за промену сваке врсте новца.